

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania A.T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.
o zwrot świadczenia nienależnie pobranego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2017 r.,
skargi ubezpieczonej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 12 maja 2016 r., sygn. akt VII Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 maja 2016 r., Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelację A.T. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 30 listopada 2015 r., mocą którego zmieniono zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 23 marca 2015 r. w ten sposób, że zwolniono A.T. z obowiązku zwrotu odsetek ustawowych w kwocie 4.845,11 zł, naliczonych od nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres do dnia wydania zaskarżonej decyzji.

W sprawie ustalono, że wnioskodawczyni A.T. w okresie od dnia 1 lipca 2010 r. do dnia 29 czerwca 2015 r. prowadziła działalność gospodarczą, której przedmiotem było samodzielne prowadzenie kiosku „R.” (sprzedaż prasy, papierosów, drobnych środków chemicznych). Od 2013 r. na potrzeby prowadzonej działalności wnioskodawczyni wynajęła lokal w sądzie. Umowę o współpracy w

zakresie sprzedaży prasy w nowym miejscu wnioskodawczynie zawarła z R. S.A. w dniu 4 kwietnia 2013 r. W wymienionych w zaskarżonej decyzji okresach skarżąca korzystała ze zwolnień lekarskich, podczas których dokonywała zakupu szeregu artykułów do prowadzonego przez siebie kiosku, co potwierdziły nie tylko wystawione przez kontrahentów faktury, ale i prowadzona przez nią podatkowa księga przychodów i rozchodów. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że w objętych sporem okresach, na firmę wnioskodawczynie zostało wystawione ponad 200 faktur, z czego około 70 zostało przez nią imiennie podpisanych.

Sąd odwoławczy podzielił ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, a także zaaprobował ocenę prawną zaistniałego sporu. Zdaniem Sądu Okręgowego, wystarczy podjęcie jakiejkolwiek czynnej działalności, zmierzającej do uzyskania wynagrodzenia lub dochodu, by mówić o pracy zarobkowej rodzącej skutek w postaci utraty prawa do zasiłku chorobowego przez ubezpieczonego, który korzystając ze zwolnienia lekarskiego pracę taką podejmuje. Tym samym wykonywanie pracy zarobkowej, niezależnie od jej wpływu na stan zdrowia ubezpieczonego, stanowi samodzielną negatywną przesłankę (podstawę) utraty prawa do zasiłku chorobowego.

Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniosła wnioskodawczynie, wskazując na naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 385 k.p.c., art. 5 k.p.c. w zw. z art. 84 ustawy z dnia 17 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz przepisów prawa materialnego, tj. art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. (jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512) o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Skarżąca twierdziła, że zaskarżone orzeczenie spowodowało wyrządzenie jej szkody materialnej „z tytułu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego, w kwocie 24.768,20 zł, do zwrotu którego została zobowiązana”. W uzasadnieniu skargi wskazano, że w sprawie doszło do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

W piśmie uzupełniającym skargę, po wezwaniu do uzupełnienia braków formalnych, pełnomocnik skarżącej wyjaśnił, że odnośnie do wezwania o przytoczenie jej podstaw wraz z uzasadnieniem, to podstawa ta została podana w

skardze jak również okoliczności uzasadniające złożoną skargę. Ponadto, stwierdzono, że skarga została oparta na przesłankach wynikających z art. 424¹ § 2 k.p.c., z tego względu, że wydane w sprawie orzeczenie nakazujące zwrot zasiłku było niezgodne z prawem, bowiem naruszało podstawowe zasady porządku prawnego.

Pełnomocnik skarżącej wniósł również o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz wnioskodawczyni kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424⁹ k.p.c. Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jeśli skarga jest oczywiście bezzasadna. Bezzasadność skargi jest oczywista, gdy już z jej treści, bez głębszej analizy i jurydycznych dociekań, wynika, że nie zostałaby uwzględniona, czyli Sąd Najwyższy oddaliłby ją (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2011 r., II BP 10/11, niepubl.; z dnia 26 sierpnia 2008 r., III BP 3/08, OSNP 2010 nr 1-2, poz. 13). Oceny, czy skarga jest „oczywiście bezzasadna” należy dokonywać w powiązaniu z pojęciem „niezgodności orzeczenia z prawem” (art. 424⁵ § 1 pkt 3 i 6 k.p.c.).

Orzeczenie niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. to orzeczenie, które jest sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami i z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo zostało wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2010 r., I BP 2/10, LEX nr 1515190). W sytuacji, gdy z bezpośredniego oglądu sprawy wynika, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia byłaby oddalona, trzeba przyjąć, że jest ona oczywiście bezzasadna w rozumieniu 424⁹ k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 sierpnia 2013 r., II BP 5/13, LEX nr 1555402; z dnia 26 sierpnia 2008 r., III BP 3/08, OSNP 2010 nr 1-2, poz. 13).

Zgodnie z art. 424⁴ k.p.c. skargę można opierać na podstawie naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność

orzeczenia z prawem. Podstawą skargi nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, co powoduje, że zarzuty skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia dotyczące naruszenia prawa materialnego muszą być oparte na faktach ustalonych przez sąd, a nie powoływanych przez stronę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., II CNP 87/07, LEX nr 487545).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt przedmiotowej sprawy, skarżący wskazał w petitum skargi na naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Dyspozycja tej normy w zestawieniu ze stanem faktycznym sprawy nie pozwala na przyjęcie tezy o oczywistym naruszeniu prawa. Poza sporem pozostaje fakt wykonywania pracy w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, a rozmiar uzyskanego przychodu, czy też wręcz jego brak, pozostaje relewantny w tej kwestii, co też jednoznacznie wyjaśnia judykatura (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2008 r., II UK 10/07, LEX nr 493009). Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 5 k.c. (wadliwe w skardze określonego jako art. 5 k.p.c.), to w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ten przepis nie ma zastosowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2017 r., II UK 41/16, LEX nr 2307125).

Z kolei nie można dopatrzyć się uzasadnionej podstawy w naruszeniu art. 84 ustawy systemowej, skoro specyfika spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych wiąże sąd co do zakresu procedowania w sprawie, o czym trafnie wywiódł Sąd Okręgowy w Ł..

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Jak z tego wynika, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, przysługującym tylko wtedy, gdy zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W związku z tym skarga jest dopuszczalna, gdy strona wykaże, że skorzystała ze wszystkich dostępnych środków procesowych lub że środki te nie przysługiwały i nie

przysługują jej w tej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006 nr 7-8, poz. 140). Elementem konstrukcyjnym skargi jest wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto – gdy skargę wniesiono na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. – że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi, mimo że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Marginalnie należy dodać, że w sprawie istniała możliwość wywiedzenia skargi kasacyjnej, co dodatkowo wyklucza zasadność merytorycznego rozpoznania sprawy. Oceny tej nie przełamuje art. 424¹ § 2 k.p.c.

Wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., należy jednak skonkretyzować i uprawdopodobnić. Innymi słowy ocenę, czy wystąpił wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., poprzedzić musi analiza okoliczności nieskorzystania przez stronę z przysługujących im środków prawnych. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2008 r., I CNP 21/08, LEX nr 786731), a przyczyny tego stanu rzeczy muszą mieć charakter obiektywny i wyjątkowy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2015 r., I BU 2/15, LEX nr 2122368).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 424⁹ 2 k.p.c.

[as]